НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

Навчально-науковий інститут медицини

Кафедра внутрішньої медицини з курсом гастроентерології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор закладу вищої освіти
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця
з науково-педагогічної та навчальної
роботи, доктор медичних наук, професор
Олег ВЛАСЕНКО
_____
«31» _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи геронтології та геріатрії

Освітній рівень: другий (магістерський)
Галузь знань: 22 Охорона здоров'я
Спеціальність: 222 Медицина
Освітня програма: Медицина

2026/2027 навчальний рік

Робоча програма: «Основи геронтології та геріатрії» для студентів за освітнім рівнем другим (магістерським), спеціальністю 222 «Медицина», 4 курсу навчально-наукового інституту медицини, факультету підготовки іноземних громадян, факультету підготовки лікарів для Збройних Сил України.

Розробники:

Шипулін В.П. - доктор мед. наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини з курсом гастроентерології

Гвоздецька Л.С. - канд. мед. наук, доцент кафедри внутрішньої медицини з курсом гастроентерології

Обговорено та схвалено на засіданні циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін
д.мед.н., професор _____ (Яременко О.Б.)

Перезатверджено:

на 20__/20__ н.р._____ _____« » ___20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р._____ _____« » ___20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р._____ _____« » ___20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р._____ _____« » ___20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р.-_____ _____« » ___20__ р. протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
22 Охорона здоров’я</td><td>Нормативна</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="5">Спеціальність
222 «Медицина»</td><td>Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 1</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання
_____
(назва)</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td><td>7-8-й</td></tr>
<tr><td>Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 30
самостійної роботи студента – 60</td><td rowspan="11">Освітній рівень
Другий (магістерський)</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td></tr>
<tr><td>Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>50 год</td></tr>
<tr><td>Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td>10год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>Диференційний залік</td></tr>
</table>

2. Мета, очікувані результати навчання та критерії оцінювання результатів навчання

Мета навчальної дисципліни «Основи геронтології та геріатрії»: здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентностей з внутрішньої медицини, необхідних у професійній діяльності, які встановлені на основі освітньо-професійної програми спеціаліста.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна:

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність спілкуватись іноземною мовою.

ЗК10. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.

ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.

ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 21. Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

ФК 24. Здатність і готовність дотримуватись етичних принципів при роботі з пацієнтами.

ФК 25. Здатність і готовність дотримуватися професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Програмні результати навчання для дисципліни:

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання.

ПРН 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта.

ПРН 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря керівника в умовах закладу охорони здоров'я.

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН 21. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних, інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

ПРН 25. Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

ПРН 28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров’я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

Знати:

- Методики та стандартні схеми опитування і фізикального обстеження хворого похилого віку із хворобами травної, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, дихальної системи, сечостатевої системи з рахуванням особливостей притаманних даному віку.

- Алгоритми виділення основного симптому або синдрому при хворобах травної, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку.

- Алгоритми діагностики хвороб травної, дихальної, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку.

- Стандартні методи обстеження (лабораторні та інструментальні) хворого похилого віку із хворобами травної, дихальної, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи.

- Диференційну діагностику хвороб травної, дихальної, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку.

- Критерії діагнозу хвороб травної, дихальної, серцево-судинної систем, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку.

- Алгоритми та стандартні схеми лікування хвороб травної, дихальної, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку. з урахування особливостей даного віку.

- Критерії діагностики та принципи надання екстреної медичної допомоги при

невідкладних станах хвороб травної, дихальної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку.

- Алгоритми надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах хвороб травної, дихальної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку.
- Алгоритми виконання медичних маніпуляцій.
- Принципи організації раціонального харчування, режиму діяльності та відпочинку хворих похилого віку хворобами травної системи, дихальної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи.
- Первинну та вторинну профілактику, прогноз та працездатність хворих похилого віку хворобами травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи.
- Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі лікаря, включаючи сучасні комп’ютерні інформаційні технології.

Вміти:

- Збирати дані про скарги пацієнта похилого віку, анамнез хвороби, анамнез життя за стандартною схемою опитування хворого, за встановленими алгоритмами проводити та оцінювати результати фізикального обстеження хворого із хворобами травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи з урахуванням особливостей даного віку.
- Приймати обґрунтоване рішення щодо виділення основного клінічного симптому або синдрому при хворобах травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи.
- Встановлювати попередній діагноз при хворобах травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку.

- Призначати лабораторне та інструментальне обстеження хворого похилого віку із хворобами травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи.

- Оцінювати інформацію щодо діагнозу, застосовуючи стандартну процедуру, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень.

- Здійснювати диференціальну діагностику при хворобах травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої у пацієнтів похилого віку.

- Встановлювати клінічний діагноз при при хворобах травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої у пацієнтів похилого віку.

- Визначати необхідний режим праці та відпочинку, характер харчування при лікуванні хвороб травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої у пацієнтів похилого віку.

- Визначати принципи та характер лікування, призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в т.ч. прогнозмодифікуюче, при при хворобах травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої у пацієнтів похилого віку.

- Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги у пацієнта похилого віку на підставі діагнозу невідкладного стану з урахуванням особливостей даного віку.

- Надавати екстрену медичну допомогу пацієнту похилого віку на підставі діагнозу невідкладного стану з урахуванням особливостей даного віку.

- Виконувати медичні маніпуляції.

- Проводити первинну та вторинну профілактику при хворобах травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої у пацієнтів похилого віку.

- Визначати прогноз у хворих із хворобами травної системи, серцево-судинної системи, кістково-м'язової системи та сполучної тканини, сечостатевої системи.

- Вміти вести медичну документацію.

- Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль та залік є контрольними заходами, які проводяться в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця (далі НМУ) для визначення відповідності рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне корегування освітнього процесу за відповідними напрямами підготовки та спеціальностями НМУ.

За кожний етап заняття і елемент поточного контролю студент отримує традиційну оцінку «5-4-3-2», із яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття, яка конвертується у бали згідно шкали (розподілу), що передбачена робочою навчальною програмою. У випадку, якщо під час формування середньої арифметичної традиційної оцінки за заняття студент отримує «2», то дана оцінка конвертується у 0 балів.

Результати контролю рівня знань, кожної складової заняття, зокрема, тестів оцінюють згідно даної шкали:

59 % та менше правильних відповідей - оцінка «2»

60-74% правильних відповідей - оцінка «З»

75-89% правильних відповідей - оцінка «4»

90-100%) правильних відповідей - оцінка «5».

Критерії оцінювання:

Оцінка «5» ставиться, якщо студент:

1. виконав роботу без помилок і недоліків;

2. допустив не більше одного недоліку.

Оцінка «4» ставиться, якщо студент виконав роботу повністю, але

допустив в ній:

1. не більше однієї негрубої помилки і одного недоліку;

2. не більше двох недоліків.

Оцінка «3» ставиться, якщо студент правильно виконав не менше половини роботи або допустив:

1. не більше двох грубих помилок або не більше однієї грубої і однієї негрубої помилки і одного недоліку;

2. не більше двох-трьох негрубих помилок або однієї негрубої помилки і трьох недоліків;

3. за відсутності помилок, але за наявності чотирьох-п’яти недоліків.

Оцінка «2» ставиться, якщо студент:

1. допустив число помилок (недоліків), які перевищують критерії, при яких може бути виставлена оцінка «3».

2. якщо правильно виконав менше половини завдань;

3. не приступив до виконання завдань;

4. правильно виконав не більше 10% всіх завдань.

Кінцевий контроль проводять у формі заліку.

Оцінка результатів складання заліку здійснюється за 200-бальною системою контролю знань, прийнятою в університеті. При набранням студентом 111,0 балів дисципліна зараховується і ставиться «зараховано», при набранні 110,0 балів і менше дисципліна не зараховується і ставиться «не зараховано», і відображаються у відповідних відомостях.

3. Програма навчальної дисципліни «Основи геронтології та геріатрії»

Всього годин -90/3 кредити (аудиторних годин – 30, з них: лекцій - 0, практичних занять - 30, СРС - 60)

Змістовий модуль 1 **«Основи геронтології та геріатрії»**

Тема 1. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів дихання у пацієнтів похилого віку

Причини виникнення та особливості перебігу, діагностики і лікування захворювань верхніх дихальних шляхів у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Причини виникнення та особливості перебігу, діагностики і лікування захворювань легень у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Тема 2. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення у пацієнтів похилого віку

Особливості перебігу гастроентерологічних хвороб у хворих похилого віку. Особливості діагностики, дифдіагностики та лікування захворювань стравоходу, шлунку, дванадцятипалої кишки, тактика при виникненні кровотеч з даних областей. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Особливості перебігу, діагностики та лікування захворювань печінки, жовчного міхура у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Особливості перебігу, діагностики, дифдіагностики та лікування захворювань кишечника у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Тема 3. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб серцево-судинної системи у пацієнтів похилого віку

Причини виникнення та особливості перебігу, діагностики і лікування артеріальної гіпертензії у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Особливості захворювань серцево-судинної системи, що виникають у людей похилого віку. Частота їх виникнення. Особливості перебігу, діагностики та лікування гострого коронарного синдрому у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Особливості перебігу, діагностики лікування хронічної ішемічної хвороби серця, хронічної серцевої недостатності, порушень серцевого ритму у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Причини виникнення та особливості перебігу, діагностики лікування захворювань периферичних артеріальних судин, венозна тромбоемболія у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Тема 4. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини у пацієнтів похилого віку

Причини виникнення та особливості перебігу, діагностики і лікування остеоартриту у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Реабілітація. Прогноз.

Причини виникнення, фактори ризику та особливості перебігу, діагностики і лікування остеопорозу у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

Ревматична поліміалгія, гігантоклітинний артеріїт, етіологія, клініка, лікування.

Тема 5. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку

Причини виникнення та особливості перебігу, діагностики і лікування хвороб сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз.

4. **Структура навчальної дисципліни**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
			П	лаб.	інд.	с.р.
1	2		4	5	6	7

Тема 1. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів дихання у пацієнтів похилого віку			6,0		2	10
Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення у пацієнтів похилого віку			6,0		2	10
Тема 3. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб серцево-судинної системи у пацієнтів похилого віку			6,0		2	10
Тема 4. . Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини у пацієнтів похилого віку			6,0		2	10
Тема 5. Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку			6,0		2	10
Усього годин	90		30		10	50

5. Теми лекцій

№ з/п	Тема	Кількість годин
1		0
Разом		**0**

6.Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	-	-
2.		

7. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1 «Основи геронтології та геріатрії»		
1.	Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів дихання у пацієнтів похилого віку	6,0
2.	Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення у пацієнтів похилого віку	6,0
3.	Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб серцево-судинної системи у пацієнтів похилого віку	6,0
4.	Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини у пацієнтів похилого віку	6,0
5.	Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку	6,0
Разом		**30,0**

8.Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

1.	-	-
2.		

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1 «Основи геронтології та геріатрії»		
1.	- Підготовка до практичного заняття за темою №1 «Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів дихання у пацієнтів похилого віку». - Опанування методикою діагностики та лікування хворих похилого віку із захворюваннями органів дихання - Заповнення робочого зошита за даною темою	10,0
2.	- Підготовка до практичного заняття за темою №2 «Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб органів травлення у пацієнтів похилого віку». - Опанування особливостями обстеження пацієнтів похилого віку із захворюваннями органів травлення - Заповнення робочого зошита за даною темою	10,0
	-Підготовка до практичного заняття за темою № 3 «Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб серцево-судинної системи у пацієнтів похилого віку». - Опанування навичками трактування результатів обстеження хворих похилого віку із серцево-судинною патологією - Заповнення робочого зошита за даною темою	10,0

4.	- Підготовка до практичного заняття за темою №4 «Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини у пацієнтів похилого віку». - Опанування навичками обстеження та дифдіагностики захворювань кістково-м'язової системи та сполучної тканини у пацієнтів похилого віку - Заповнення робочого зошита за даною темою	10,0
5.	- Підготовка до практичного заняття за темою №5 «Особливості діагностики, лікування та профілактики основних хвороб сечостатевої системи у пацієнтів похилого віку». - Опанування навичками трактування даних аналізів сечі - Опанування методикою обстеження хворих похилого віку із захворюваннями сечостатевої системи - Заповнення робочого зошита за даною темою	10,0
Разом		**50**

10. Індивідуальні завдання

- Доповідь реферату на практичному занятті
- Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр
- Доповідь історії хвороби хворого на практичному занятті
- Написання тез, статей.

11. Методи навчання

За джерелами знань: словесні (пояснення, лекція, бесіда, навчальна дискусія, розповідь); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (практична робота, опанування практичними навичками), робота з книгою.

За логікою викладу навчального матеріалу: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний і традуктивний методи.

За рівнем пізнавальної активності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладу.

Інтерактивні: рольова гра, робота у малих групах (команді), кейс-метод, творчі завдання, використання навчальних інтерактивних відеокурсів, відвідування лікарських конференцій, консиліумів, «мозковий штурм», «дискусія».

Дистанційні методи навчання з використанням сучасних освітніх платформ та освітніх ресурсів (LIKAR.nmu, Zoom, Skype, Classroom тощо).

12. Методи та форми контролю, розподіл балів, які отримують студенти, оцінювання

Методи контролю: усний, письмовий, тестовий, програмований, практичний контроль, самоконтроль.

Форми контролю

Оцінювання - це один із завершальних етапів навчальної діяльності та визначення успішності навчання.

Оцінювання поточної навчальної діяльності.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за багатобальною шкалою з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент має отримати оцінку з кожної теми.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали на кожному занятті.

Поточне оцінювання студентів проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно») з подальшою конвертацією у бали.

Традиційна шкала	Конвертація у бали
«5»	40
«4»	32
«3»	24
«2»	0

Контроль засвоєння модуля проводиться після завершення навчання в останній день занять. Диференційований залік проводиться викладачами кафедри.

Студент допускається до складання диференційного заліку у разі виконання навчальної програми. У випадку, якщо студент відвідав менше, ніж 75% навчальних аудиторних занять (пропустив більше 1 заняття), то він вважається таким, який не виконав навчальну програму і навчальний план з дисципліни, а отже має повторно вивчити дисципліну.

Навчальні заняття, які були пропущені студентом з будь-якої причини, в тому числі і з приводу хвороби, опановуються ним самостійно в позааудиторний час за регламентом кафедри (шляхом написання конспекту навчальної теми, фрагменту історії хвороби, дистанційної форми навчання, консультації, демонстрація практичних навичок, тощо).

Конспект пропущеної теми студент демонструє викладачу групи під час наступного навчального заняття або після початку відвідувань навчальних занять, і викладач групи за фактом наявності конспекту робить позначку у вигляді літери «К» в журналі відвідування та успішності студентів в графі пропущеної теми, без виставлення оцінки. Наявність конспекту пропущеного заняття є підтвердженням виконання студентом навчальної програми.

Конспект пропущеного навчального заняття завірений підписом і датований викладач повертає студенту. Викладач кафедри веде Реєстр зарахованих конспектів

за пропущені заняття за формою (див. додаток №4 положення), який є додатком до академічного журналу та показує динаміку опанування студентами пропущених навчальних тем. Такий Реєстр підлягає щотижневому контролю завідувачем кафедри.

Кафедра не встановлює окремого графіка із зазначенням годин для приймання конспектів пропущених навчальних занять.

Диференційований залік - це форма кінцевого контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни на підставі результатів поточного навчання, виконання індивідуальних і контрольних заходів. При виставленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання **(максимальна кількість балів 200).** Зарахування дисципліни студенту проводять диференційовано відповідно до загальної кількості накопичених ним балів, яка має бути не меншою, ніж мінімально необхідна, і відповідає мінімальному значенню оцінки Е, а отже, складає 111 балів.

При виставленні диференційованого заліку з дисципліни студенту надається право перескладання незадовільних оцінок в термін не пізніше, ніж за день до проведения кінцевого контролю з метою накопичення мінімальної кількості балів для зарахування дисципліни. Диференційний залік у вигляді окремого заняття кафедра не проводить.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 10 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 200 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час диференційованого заліку.

Оцінка успішності є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням поточного контролю, має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

Нараховані студентам бали за поточну діяльність (поточний контроль) конвертуються у чотирибальну (традиційну) шкалу таким чином:

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичні матеріали: підручники, навчальні посібники, довідники, методичні рекомендації, карти орієнтовної основи дії, як інструкції в процесі засвоєння практичних навичок та формування вмінь, протоколи обстежень, алгоритми постановки діагнозу й лікування (відповідно до стандартів доказової медицини), алгоритми виконання практичних навичок, тестові завдання, ситуаційні задачі, письмове опитування, медичні карти стаціонарного хворого, результати інструментальних та лабораторних досліджень, електронні довідники. Комп'ютери з відповідним інформаційним забезпеченням, муляжі, фантоми тощо. Алгоритми для формування професійних вмінь.

14. Рекомендована література

Базова

1. Внутрішні хвороби. Підручник, заснований на принципах доказової медицини 2025/26/ за ред. P. Gajewski, R. Jaeschke, A. C. Свінціцького. – 2-ге вид. – Краків: Polish Institute for Evidence Based Medicine, 2025. – 1728 с.

2. Current Medical Diagnosis and Treatment Maxine A. Papadakis (Author), Michael W. Rabow (Author), Kenneth R. McQuaid, 2025

Допоміжна

1. Essentials of Clinical Geriatrics, 8e Robert L. Kane, Joseph G. Ouslander, Barbara Resnick, Michael L. Malone

2. Adult-Gerontology Practice Guidelines Jill C. Cash MSN APN FNP-BC , 2026.-1008p

3. Geriatric Medicine: A Person Centered Evidence Based Approach Michael R. Wasserman, Debra Bakerjian, Sunny Linnebur, 2024.- 1680p

4. Harrison's Principles of Internal Medicine, 22nd Edition Dan L. Longo, Anthony S. Fauci, Dennis L. Kasper, Stephen L. Hauser, J. Larry Jameson, Joseph Loscalzo, Steven M. Holland, Carol A. Langford , 2025.-4000p

5. Hazzard’s Geriatric Medicine and Gerontology 8e Jeffrey B. Halter, Joseph G. Ouslander, Stephanie Studenski, Kevin P. High, Sanjay Asthana, Mark A. Supiano, Christine S. Ritchie, Kenneth Schmader 2022

15. Інформаційні ресурси

1. https://accessmedicine.mhmedical.com/content.aspx?bookid=953&sectionid=53374629
2. https://academic.oup.com/book/24903
3. https://agsjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1532-5415.2010.03234.x
4. https://academic.oup.com/ageing/article/43/6/744/10186
5. https://academic.oup.com/jamia/article/20/6/1109/703569?login=false
6. https://link.springer.com/article/10.1007/s12603-011-0016-6

https://www.acpjournals.org/doi/abs/10.7326/0003-4819-104-3-432